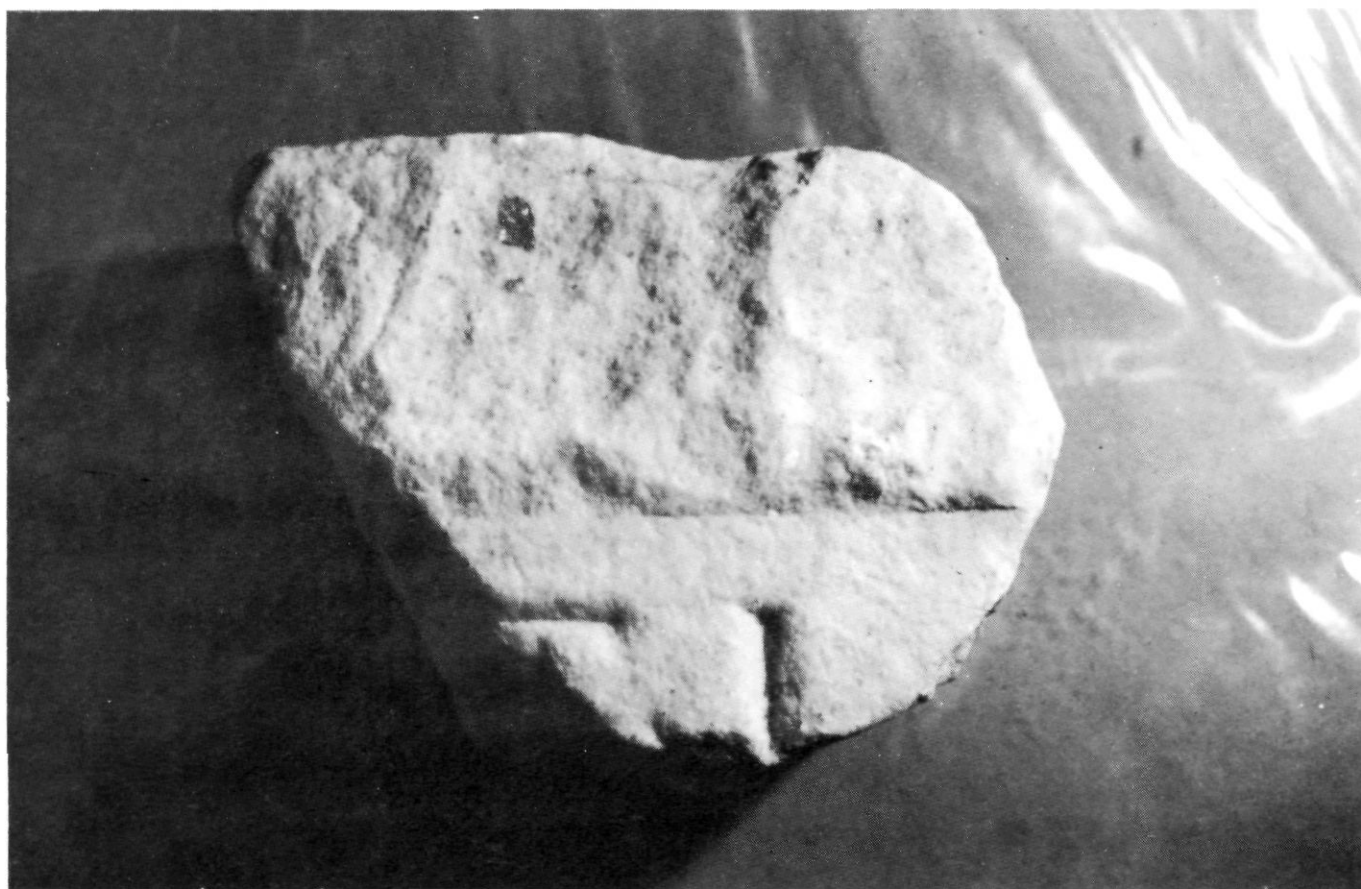

Un fragment d'epigrafia romana a Formentera

per Jaume Joan Castelló

i Carme Torres Chorat

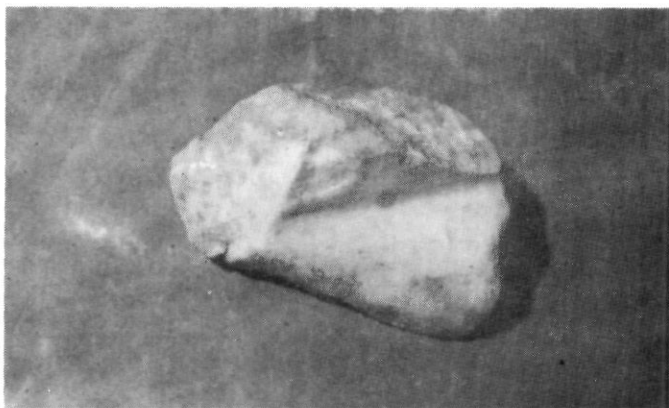

La relativa presència d'epigrafia àrab procedent de Formentera contrasta amb les escasses inscripcions romanes que, ara per ara, ha donat l'illa. Llegim en Pérez Cabrero (*Ibiza... Guia del turista*, pàg. 109) notícies sobre una làpida procedent de Portossaler que ell ja no pogué veure, recollides també per Gordillo (*Formentera, historia de una isla*, pàgs. 110-111). Tot és perdut avui, o ignoram almenys on es troba. La presentació d'un nou testimoni epigràfic formenterer té per aquest motiu més importància. D'una banda és l'únic epígraf conservat i localitzable avui, de l'altra, per bé que és molt fragmentari, el material i el lloc de troballa pressuposen una inscripció important i un jaciment de primera línia.

Trobada als voltants de l'any 1965 pel Sr. Rolf Svanberg a un petit turó al Sud del recentment excavat *castrum* de Can Pins, al km 10 de la carretera de la Mola, actualment es conserva a la Galeria d'Art de ses Roques en poder de l'esmentat Sr. Svanberg, que gentilmente ens oferí aquestes dades i ens permeté veure-la i treure'n fotografia.

L'epígraf en qüestió és un fragment de marbre blanc excel·lentment polit, divisible en dues parts: la inferior, corresponent al camp epigràfic, amb restes de dues lletres, i la superior, corresponent a la motllura, la composició de la qual resta totalment inidentificable ja que no s'ha conservat en cap lloc el relleu original. Les mides totals són 106 mm de llargària, 81 d'altura i 45 de fons. Podem atribuir a la motllura una altura d'uns 50 mm i al camp epigràfic, en la part més alta, uns 30 mm. L'espai comprès entre la motllura i les lletres té uns 10 mm. Quant a l'altura de les lletres, només aproximadament podem oferir una estimació, i això suposant que entre les dues lletres el punt que hi apareix sigui original, hipòtesi força problemàtica. Si així fos, tenint en compte que des del punt al límit superior de les lletres tenim 15 mm, i que els punts solen figurar a mitja altura de les lletres, ens trobaríem amb unes lletres d'uns 30 mm d'altura.

El tipus de lletra, excel·lentment incisa, correspon amb tota seguretat a la capital quadrada. La interpunció, si

existeix, presenta prou problemes que no gosàiem descriure-la.

Què diu, però, la inscripció? Els escassíssims trets que ens resten ens porten a concloure que es tracta de les lletres TI, tot i que, si així fos, l'espai després de la I, que sembla correspondre a un final de paraula, presentaria problemes a l'acceptació de l'existència de punt entre les dues lletres. Pensam que ara per ara és molt arriscat (i això per no dir impossible) de fer cap hipòtesi de contingut de l'epígraf i que no seria excessiu demanar una excavació seriosa de la zona i de tractar de trobar la resta d'aquesta inscripció que pel material i la cura amb què ha estat feta promet dades interessants per a la història de la Formentera romana. Afegiu-hi que al mateix lloc foren trobats pel mateix descobridor de l'epígraf dos fragments més de marbre, que reproduïm per llur interès i per la relació geogràfica amb la inscripció, els quals formaven part un d'alguna estàtua o relleu i l'altre d'un capitell d'ordre Corinti.

JAUME JOAN CASTELLÓ
CARME TORRES CHORAT

Dolcíssim, poderós
dominador de la profunda ment;
terrible, però amat
present del cel; consort
dels meus lúgubres dies,
pensament que a mi tornes tan sovint.

De la teva natura
arcana, qui no en parla? El seu poder
qui no sent en nosaltres? Però sempre
que, per dir els seus efectes, esperona
la humana llengua els propis sentiments,
sembla nou escoltar allò que raona.

Que sola que ha quedat
la meva ment d'ençà
que tu la vares prendre per estatge!
Del meu voltant, tan ràpids com llampecs,
els altres pensaments
s'allunyaren. Igual com una torre
en un camp solitari,
estàs tot sol, gegant, al centre d'ella.

En què s'han convertit, fora de tu,
les obres terrenals,
la vida tota entera al meu esguard!
Quin tedi intolerable
els lleures, les normals relacions,
la vana confiança en vans plaers,
devora aquesta joia,
joia celest que procedeix de tu.

Com de les nues roques
dels Apenins abruptes
a un camp verd que somriu al llunyedar
gira els ulls delerós el pelegrí,
així jo del sec i aspre
conversar mundanal amb avidesa
torno a tu, com si fos a un jardí alegre,
i els meus sentits restauro al teu sojorn.

Quasi increïble em sembla
que la vida infeliç i el món baixà
durant un temps tan llarg
sense tu suportés;
quasi no puc entendre
com per altres desigs,
llevat que a tu semblants, ningú sospiri.

Mai d'ençà que al principi
com a prova vaig prendre aquesta vida,
la por a la mort no m'ha oprimint el pit.
Avui em sembla un joc
la que l'inepte món